

Татарстан Республикасы

Арча муниципаль районының
Арча шәһәр муниципаль берәмлеге
Арча шәһәр Советы

422000, Арча ш. Совет мәйданы, 27
тел. 3-16-25, 3-12-35

Муниципальное образование
город Арск

Арского муниципального района
Республики Татарстан
Совет города Арск

422000, г. Арск, площадь Советская, 27
тел. 3-16-25, 3-12-35

Арча шәһәре Советы
КАРАРЫ

“09” октябрь 2019 ел

№ 129

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы “Арча шәһәре”
муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту
турында**

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставын «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына туры китерү максатларында, «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Советы КАРАР бирде:

Арча шәһәр Советының 2016 елның 28 нче сентябрдә чыккан 43 нче номерлы карары белән расланган «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставына (2017 нче елның 11 нче маенда кергән 62 нче номерлы, 2018 нче елның 30 нчы июнендә кергән 94 нче номерлы үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) номерлы үзгәрешләр белән) белән расланган «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставына түбәндәге үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертергә:

1) 6 статьяның 1 өлешендәге 22 пункты түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

22) жирлекнең генераль планнарын, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен раслау, жирлекнең генераль планнары нигезендә эзерләнган территорияне планлаштыру документларын раслау, жирлек чикләрендә урнашкан жир кишәрлегенең шәһәр төзелеше планын раслау, төзелешкә рөхсәт бирү (Россия Федерациясенә Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш), жирлек территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын төзегәндә, үзгәртеп корганда файдалануга тапшыруга рөхсәт бирү, жирлекләрнең шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын раслау, жирлек чикләрендә жирләрне резервлау һәм жир кишәрлекләрен алу, жирлек чикләрендә муниципаль жир

контролен гамэлгэ ашыру, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрақларда, биналарны, корылмаларны карау һәм мондый тикшерү барышында ачылган бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр кертү, шәхси торак төзелеше объектын яки бакча йортын индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килүе һәм жир кишәрлегендә шәхси торак төзелеше объектын яки бакча йортын урнаштыруның рөхсәте, планлаштырылган төзелеш турында хәбәрнамәдә (алга таба - планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамә) күрсәтелгәнчә туры килмәве турында хәбәрнамә жибәрү һәм (яисә) жир кишәрлегендә шәхси торак төзелеше объектын яисә бакча йортын урнаштыруга юл куймау, шәхси торак төзелеше объектынның яисә бакча йортынның төзелгән яки үзгәртеп корылган объектынның шәхси торак төзелеше яки бакча йортынның төзелеше яки үзгәртеп корылган жир кишәрлекләрендә шәхси торак төзелеше объектларын яки бакча йортларын төзөгәндә яки реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнар таләпләренә туры килүе яки туры килмәве турында хәбәрнамәләр, жирлекләр территорияләрендә урнашкан жир кишәрлекләрендә шәһәр төзелеше, Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә үзирекле төзелгән корылманы сүтү яки аны капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелешнең, үзгәртеп коруның жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре белән билгеләнгән иң чик параметрларына, территорияне планлаштыру документларына яисә федераль законнарда билгеләнгән капитал төзелеш объектлары параметрларына мәжбүри таләпләргә туры китерү (алга таба - билгеләнгән таләпләргә туры китерү) турында карар кабул итү, максатчан билгеләнеше буенча файдаланылмый яисә Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган жир кишәрлеген тартып алу турында карар, үзирекле корылманы сүтүне яисә аны Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрақларда билгеләнгән таләпләргә туры китерүне гамэлгә ашыру. :»

2) 7 статьяның 1 өлешендәге 13 пунктны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

“13) жирлек территориясендә яшәүче хужасыз хайваннар буенча эшчәнлек алып бару.”;

3) 7 статьяның 1 өлешенә түбәндәге эчтәлекле 15 пункт өстәргә:

“15) “Кулланучылар хокукларын яклау турында” 1992 елның 7 февралендәге 2300-I номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамэлгә ашыру»;

4) 18 статьяның 3 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«3. Территориядә ижтимагый үзидарә гамэлгә ашырыла торган территория чикләре әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдими буенча Жирлек Советы,

ә торак пунктның территорияларарында урнашканнарның (яисә аларның территориясә өлешендә) – муниципаль район Советы тарафыннан билгеләнә.»;

5) 21 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

"21 статья. Ачык тыңлаулар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен Жирлек халкы катнашуында Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы тарафыннан ачык тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Ачык тыңлаулар халык, Жирлек Советы, Жирлек башлыгы яки үз вәкаләтләрен контракт нигезендә гамәлгә ашыручы Жирлекнең башкарма комитеты житәкчесә инициативасы буенча үткәрелә.

Халык яки Жирлек Советы инициативасы белән үткәрелә торган ачык тыңлаулар Жирлек Советы тарафыннан, ә Жирлек башлыгы яки үз вәкаләтләрен контракт нигезендә гамәлгә ашыручы Жирлек башкарма комитеты житәкчесә инициативасы белән булганда - Жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Ачык тыңлауларга түбәндәгеләр чыгарылырга тиеш:

1) Жирлек Уставы проекты, жирлек Уставына Россия Федерациясә Конституциясә, федераль законнар, Россия Федерациясә субъекты законнары нигезләмәләренен, Уставны әлегә норматив хокукый актларга туры китерү максатларында төгәл яңадан торгызу рәвешендә үзгәрешләр кертелү очракларыннан тыш, әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты;

2) Жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәләше турында хисап;

3) муниципаль берәмлекне социаль-икътисадый үстерү стратегиясә проекты;

3) Жирлекнең генераль планы проекты, генераль планга үзгәрешләр кертү турында муниципаль хокукый актлар проектлары;

4) жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында хокукый актлар проектлары;

5) территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне ызанлау проектлары;

6) территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары;

7) жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллануга рөхсәт бирү мәсьәләләре;

8) капитал төзелеш объектларына реконструкция үткәрү, рөхсәт ителгән төзелешнең чик параметрларыннан тайпылу мәсьәләләре;

9) Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексы белән билгеләнгән тәртиптә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре булмаганда, жир

кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдаланунын рөхсәт ителгән бер төрөн икече төргә үзгәртү мәсьәләләре;

10) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә Жирлекне үзгәртү өчен Жирлек халкының тавыш бирү юлы белән яисә халык жыйнагында ризалыгын алу таләп ителгән очрактан кала, Жирлекне үзгәртү мәсьәләләре.

4. Ачык тыңлаулар уздыру турындагы карар, законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль хокукый акт тиешле орган яисә Жирлекнең вазыйфай заты тарафыннан каралачак көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Ачык тыңлаулар уздыру вакытын һәм урынын күрсәткән ачык тыңлаулар уздыру турындагы карар һәм ачык тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль хокукый акт проекты, гамәлдәгә законнарда башкасы каралмаган булса, ачык тыңлаулар үткәреләчәк көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

6. Ачык тыңлаулар үткәрү турында карар басылып чыккан көннән алып аларны уздыру көненә кадәр шәһәр халкы Жирлек башлыгына ачык тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма төзәтмәләр һәм һәм искәртмәләр, шул исәптән ачык тыңлауларга чыгарыла торган муниципаль хокукый акт проектына төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жиберергә хокуклы. Жирлек башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм искәртмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәртмәләр ачык тыңлауларда катнашучылар игътибарына житкерелә.

7. Ачык тыңлаулар, гамәлдәгә законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль хокукый акт проекты каралачак көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә. Ачык тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынган затланы чакырып үткәрелә. Ачык тыңлауларда һәркем катнашырга хокуклы.

8. Ачык тыңлаулар уздыру йомгалары буенча муниципаль хокукый акт проекты ачык тыңлауларга кабул итү компетенциясенә ия жирле үзидарә органнары һәм Жирлекнең вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә.

9. Ачык тыңлауларның нәтижәләре, кабул ителгән карарларның дәлилле нигезләнүен дә кертеп, гамәлдә булган законнарда башкасы каралмаган булса, ачык тыңлаулар уздырганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

10. Ачык тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртібе Жирлек Советы тарафыннан расланган ачык тыңлаулар турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

6) 23.1 статьяны түбәндәгә редакциядә баян итәргә:

"23.1 статья. Халык жыены

1. Халык жыены халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруы һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу формасы булып тора.
2. Халык жыены «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган очрақларда үткәрелә.
3. Халык жыены «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында каралган түбәндәге очрақларда үткәрелергә мөмкин:
  - 1) торак пункт территориясен башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертүне үз эченә алган күрсәтелгән торак пункт кертгән жирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча;
  - 2) Жирлек Советы вәкаләтләре гражданныр жыены белән гамәлгә ашырыла торган жирлектә күрсәтелгән жирлекнен чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча;
  - 3) Жирлек Советы вәкаләтләре гражданныр жыены белән гамәлгә ашырыла торган жирлектә сайлау хокукына ия булган жирлектә яшәүчеләр саны 100 дән артмаганда, жирлек Советын төзү, аның саны һәм вәкаләтләр срогы турындагы мәсьәлә буенча;
  - 4) Жирлек Советы вәкаләтләре гражданныр жыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган жирлектә үзара салым акчаларын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча;
  - 5) Жирлек составына керүче торак пунктта әлеге торак пункт территориясендә үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;
  - 6) жирлекара территориядә урнашкан торак пунктта, яна төзелгән жирлек булдыру турында халык инициативасын тәкъдим итү максатларында, шулай ук яна төзелгән жирлектә, әгәр сайлау хокукына ия кешеләр саны 300 дән артмаган булса, яна төзелгән жирлекнен жирле үзидарә органнары структурасын билгеләү мәсьәләсе буенча;
  - 7) халык саны аз булган яки керү кыен булган жирдә урнашкан жирлектә, әгәр авыл жирлегендә халык саны 100 кешедән артмаган булса, жирлекне бетерү мәсьәләсе буенча;
  - 8) авыл торак пункттында авыл жирлеге старостасы кандидатурасын тәкъдим итү, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;
  - 9) авыл торак пункттында гражданныр жыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очрақларда,

муниципаль хезмэт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә, конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мөмкин.

4. Халык жыены Жирлек башлыгы яисә сайлау хокукына ия булган 10 кешедән ким булмаган торак пункт халкы төркеме инициативасы буенча чакырыла ала.

5. Жыенны үткәрү инициативасын хуплау өчен жыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия булган, даими яки күп вакыт шунда яшәүче, яшәү урыны буенча теркәлгән гражданнар санының 5 процентын тәшкил итәргә, ләкин имза 25тән дә ким булмаска тиеш.

6. Жирлек башлыгы чакыра торган халык жыены Жирлек башлыгы карары белән билгеләнә, инициатив төркем тарафыннан чакырылучы халык жыены Жирлек Советы карары белән билгеләнә.

7. Торак пунктта яшәүчеләргә халык жыенын уздыру вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр ителә, алар муниципаль хокукый акт проекты һәм халык жыены карарына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук таныштырылалар.

8. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, алар Жирлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

9. Халык жыены анда катнашуда торак пункт яки жирлектә сайлау хокукына ия булган кешеләрнең яртысыннан артыгы катнашканда хокукка ия. Бер үк вакытта әлеге торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия булган яртысыннан артыгы катнашу мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән торак пункт кергән муниципаль берәмлек уставы нигезендә халык жыены халык жыенын үткәрү турында карар кабул ителгән көннән бер айдан да артмаган вакыт эчендә этаплап уздырыла. Шул ук вакытта элек халык жыенында катнашкан затлар тавыш бирүдә киләсе этапларда катнашмый. Жыенда катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, халык жыены карары кабул ителгән дип санала.».

7) 31 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

"31 статья. Жирлек Советы депутаты статусы

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм яңа чакырылыш Жирлек Советы эшли башлаган көннән туктатыла.

2. Жирлек Советы депутаты, әлеге Уставта билгеләнгән очрактардан тыш, азат ителмәгән нигездә, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча эшчәнлек һәм хезмэт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара.

3. Жирлек Советы депутаты статусы белән бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Жирлек Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, Жирлек Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен каршылыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәмин ителә.

5. Жирлек Советы депутаты Жирлек Советы тарафыннан расланган депутат этикасы кагыйдәләрен, шул исәптән депутатның түбәндәге бурычларын үз эченә алырга тиеш булган кагыйдәләрен үтәргә тиеш:

1) жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә шәхсән яисә аның якин туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә депутат статусыннан файдаланмаса;

2) үз-үзенә тотышың депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик уятырлык хәлләрдән тыелырга, шулай ук абруена яисә Жирлек Советы авторитетына зыян китерерлек низаглы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр каршылыгы килеп чыгу куркынычы булганда - шәхси кызыксынуы депутат вазыйфаларын объектив үтәүгә йогынты ясый яки тәсир итә ала торган хәл туганда, - бу хакта Жирлек Советына хәбәр итәргә һәм әлеге мәнфәгатьләр каршылыгын булдырмауга яки жайга салуга юнәлтелгән карарын үтәргә;

4) Жирлек Советында билгеләнгән халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлегә белән бәйле булмаган максатларда Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә билгеле булган белешмәләрне игълан итмәскә һәм файдаланмаса;

б) депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтү, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) бүләкләр алмаса.

6. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы шәһәр Советы депутаты хокуклы түгел:

1) шәхсән яки ышанычлы затлар аша эшмәкәрлеклек белән шөгыйльләнергә, коммерция оешмасы яки коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга (Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре советы идарәсендә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, сәяси партиядә, профсоюзда, билгеләнгән тәртиптә теркәлгән катнашудан, башка ижтимагый оешма, торак, гараж кооперативларында, күчемсез милек хужалары ширкәтләрендә, съездда (конференциядә) яки гомуми жыелышта катнашудан тыш), Россия Федерациясе Президенты яисә Россия Федерациясе Хөкүмәте акты нигезендә коллегиаль орган эшчәнлегендә түләүсез нигездә катнашудан тыш, муниципаль берәмлек тарафыннан муниципаль милектә булган оешманы яки идарә итүне гамәлгә куючы (устав капиталында

катнашу өлешлэре) вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә кую тәртибен билгели торган муниципаль хокукий актлар нигезендә гамәлгә куючы (акционер, катнашучы) оешманың идарә һәм ревизия комиссиясе органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү; федераль законнарда каралган башка очракларда”.

2) мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижат эшчәнлегеннән тыш, бүтән түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара килешүендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, бары тик чит илләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданныгы булмаган затлар хисабына гына финанслана алмый;

3) Әгәр Россия Федерациясенәң халыкара килешүендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлар яки күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм аларның Россия Федерациясе территориясендәге структур бүлекчәләре составына керергә.

Даими нигездә вәкаләтләр башкаручы депутат гражданнык, административ яки жинаять эше яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллеке очракларыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

Шәһәр Советы депутатлары вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә әлеге Устав белән билгеләнә.

7. Жирлек Советы депутаты “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 елның 25 нче декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләренә һәм тыюларны үтәргә һәм вазыйфаларны башкарырга тиеш.

7.1. Коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, милек һәм милек характерындагы йөкләмәләр турындагы белешмәләренәң дәрәсләген һәм тулылыгын тикшерү Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе субъектының иң югары вазыйфаи заты (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенәң югары башкарма органы житәкчесе) карары буенча үткәрелә.

7.2. Әлеге статьяның 7.2 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, “Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында” 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, “Аерым категория затларга Россия Федерациясе

территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачу һәм ия булу, акчалалар һәм кыйммәтле әйберләр саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында” 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законнарда билгеләнгән чикләү һәм тыюларны үтәмәү фактлары ачыкланганда, Россия Федерациясе субъектының югары вазыйфай заты (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенәң югары башкарма органы житәкчесе) депутатның, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасының, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай затының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә күрсәтелгән затларга карата тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле жирле үзидарә органына яисә судка бүтән җаваплылык чараларын куллану турында гариза белән мөрәҗәгать итә.

7.3. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәт характерындагы йөкләмәләре турында белешмәләр "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә жирле үзидарә органнарының рәсми сайтларында урнаштырыла һәм (яки) муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә массакуләм мәгълүмат чараларына бастырып чыгару өчен бирелә.»

7.4. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәт характерындагы йөкләмәләре, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәт характерындагы йөкләмәләре турында дәрәс булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр биргән жирле үзидарә депутатына, әлегә мәгълүматларны бозып күрсәтү житди булмаган очракта, түбәндәге җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин:

1) кисәтү;

2) депутатны муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органындагы вазыйфасыннан вәкаләтләре срогы тәмамланганчы азат итү;

3) вәкаләтләр срогы туктатылганчы даими нигездә вәкаләтләрне башкару хокукыннан мөхрүм итү белән вәкаләтләрне даими нигездә башкарудан азат итү;

4) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органында, жирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфалар биләүне вәкаләтләр срогы туктатылганчы тыю;

5) вәкаләтләрне даими нигездә башкаруны вәкаләтләр срогы туктатылганчы тыю.»

8) 47 статьяның 2 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«2. Жирлек башлығы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылганда яки суд карары буенча сак астына алу кебек процессуаль мәҗбүрилек булган очракта, яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерелгәндә, аның вәкаләтләрен вакытлыча Жирлек Башлығы урынбасары башкара.»;

9) 50 статьяның 1 өлешендәге 7 пунктының 3 абзацын төшереп калдырырга;

10) 55 статьяга түбәндәге эчтәлекле 3 өлеш өстәргә:

«3. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылгада яки суд карары буенча сак астына алу кебек процессуаль мәжбүрлек булган очракта, яисә вақытлыча вазыйфасыннан читләштерелгәндә, аның вәкаләтләрен вақытлыча Арча шәһәре башкарма комитеты житәкчесенә гомуми мәсьәләләр буенча урынбасары башкара.»;

11) "79 статья. Жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган муниципаль норматив хокукый актларны, килешүләрне бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм үз көченә керү тәртибе

1. Жирлек Советы карарлары, әгәр әлегә карарларда башкасы билгеләнмәгән булса, Жирлек Башлыгы кул куйган көннән соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Жирлек Советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Жирлек Советының Жирлек Уставын кабул итү яки әлегә Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарлары Федераль законда, әлегә Уставка билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек Башлыгының, Башкарма комитет Житәкчесенә, жирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актларда башкасы билгеләнмәгән булса, аларга кул куелган көннән үз көченә керә.

3. Гамәлгә куючысы муниципаль берәмлек булган оешмаларның хокукый статусын билгели торган, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләрнең кеше һәм гражданлык хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар рәсми бастырып чыгарылганнан (халыкка игълан ителгәннән) соң үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары булырга тиеш: исеме, имза кую датасы (Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук аны кабул итү датасы), теркәү номеры, хокукый актка имза салган вазыйфаи зат исеме, мөһер.

5. Жирлек Советының Жирлек бюджеты, аның үтәләше турында, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турында, Жирлек Советы Регламенты, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукый актлар, таратылуы федераль закон белән чикләнгән муниципаль норматив хокукый актлардан яисә аларның белешмәләр булган аерым нигезләмәләреннән тыш, имза куелганнан соң 7 көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

6. Муниципаль сайлауларны, жирле референдумны билгеләү, Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү турында, Жирлек чикләрен үзгәртү, Жирлек Башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау, Жирлек

башкарма комитеты житәкчесен һәм аның урынбасарын билгеләү турында норматив булмаган хокукый актлар, жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр һәм закон нигезендә башка актлар мәжбүри рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

7. Законнар яки әлеге Устав нигезендә бастырып чыгару (халыкка житкерү) мәжбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар бастырып чыгарган органнарның яисә жирле үзидарәнең вазыйфай затларының карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) муниципаль хокукый актның реквизитлары күрсәтелә.

Муниципаль хокукый актларны, килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

- жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган, яисә Жирлек территориясендә таратыла торган бүтән басма массакүләм мәгълүмат чараларында хокукый акт текстын (килешүен) бастырып чыгару. Хокукый акт текстын бастырып чыгарганда бүтән массакүләм мәгълүмат чараларында әлеге басманың рәсми рәвештә басылып чыгуы турындагы билге булырга тиеш;

- хокукый акт текстын (килешүне) Жирлекнең торак пунктлары территориясендәге махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Әлеге стендларның саны һәм аларның урнашу урыннары Жирлек Советы тарафыннан раслана һәм Жирлек халкының муниципаль хокукый акты тексты белән тоткарлыксыз танышу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш;

- хокукый акт текстын (килешү) Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат Рәсми порталында түбәндәге адрес буенча урнаштыру: <http://pravo.tatarstan.ru>;

- хокукый акт текстын (килешү) яисә хокукый акт проектының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталында районның рәсми сайтында урнаштыру.

9. Муниципаль хокукый актны (килешүне) бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) массакүләм мәгълүмат чарасының чыгу датасы яисә әлеге актны халыкка житкерү актны тарата башлау (тарату) яисә аны мәгълүмат стендында урнаштыру датасына туры килгән дата турында белешмәләр булырга тиеш.

10. Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән жирле референдумда (халык жыенында) кабул ителгән карарларның хокукый актлары рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән

тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

11. Муниципаль хокукий актны яисә жирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүне рәсми бастырып чыгару дип аның тулы текстын тиешле муниципаль берәмлектә таратыла торган вакытлы матбугатта беренче бастырып чыгару санала.

12. Муниципаль хокукий актларны һәм килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен жирле үзидарә органнары шулай ук челтәр басмасын кулланырга хокуклы. Муниципаль хокукий актның тулы тексты рәсми челтәр басмасында басылып чыккан очракта (урнаштырылганда), аның күләмле график һәм таблица кушымталары басма матбугатта китерелмәскә мөмкин.»

12) 93 статьяның 1 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә :

«1. Муниципаль финанс контроле бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы хокукий актлар, Арча муниципаль районы бюджетыннан физик затларга башка түләүләр буенча гавами норматив йөкләмәләр һәм йөкләмәләрне билгели торган хокукий актлар нигезләмәләрен үтәүне тәмин итү, шулай ук муниципаль контрактлар, бюджеттан акча бирү турында килешүләр (килешүләр) шартларын үтәү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм алга таба бүленә.»

13) 94 статьяның 3 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«3. Жирлек Уставы проекты, Жирлекнең әлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий акт проекты муниципаль берәмлек уставын кабул итү турындагы мәсьәләне карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан билгеләнгән әлеге Устав проекты, күрсәтелгән муниципаль хокукий акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу, шулай ук аның турында фикер алышуларда гражданнарның катнашу тәртибен бер үк вакытта бастырып чыгару (халыкка игълан итү) белән рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш. Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук жирлек Уставына әлеге Уставны норматив хокукий актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) яки Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл яңадан торгызу рәвешендәге үзгәрешләр кертелгән очракта, халыкның фикер алышуында катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) таләп ителми.

14) 94 статьяга түбәндәге эчтәлекле 3.1 пункт өстәргә:

3.1 «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге халкы санының артуы яки кимүе белән бәйле рәвештә «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Советы депутатлары санын арттыручы яки киметүче үзгәрешләр Жирлекнең «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Советының әлеге үзгәрешләр кертү турында муниципаль хокукый актны кабул иткән вәкаләтләре вакыты чыкканнан соң үз көченә керә.»

2. Әлеге карарны дәүләт теркәвенә алу өчен кабул ителгәннән соң 15 көн эчендә уставларны теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органына жиберергә.

3. «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге башлыгына «Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында» Карарны уставларны теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органынан кәргән көннән алып жиде көн эчендә Татарстан Республикасының Рәсми хокукый мәгълүмат порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырып чыгарырга.

4. «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге башлыгына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү (халыкка игълан итү) чыганагы һәм датасы турында рәсми басылып чыккан (халыкка игълан ителгән) көннән соң 10 көн эчендә уставларны теркәү өлкәсендә федераль башкарма хакимият органының вәкаләтле территориаль органына белешмәләр жиберергә.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Арча шәһәр Советының социаль мәсьәләләр буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге башлыгы в.б.,
Арча шәһәр Советы рәисе в.б.

Г.Х.Нигъмәджанова